

Apathie in patienten met de ziekte van Parkinson, en bij depressieve patienten: een structurele hersenimaging studie met behulp van Voxel Based Morphometry

Gepubliceerd: 14-03-2007 Laatste bijgewerkt: 08-05-2024

Primaire doel: Het primaire doel van deze studie is onderzoeken of apathie gerelateerd kan worden aan structurele veranderingen in de hersenen van patiënten (zowel atrofie van de grijze stof alsook veranderingen in de witte stof), of apathie in PD...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Neurologische aandoeningen NEG
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON30824

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Imaging en apathie in patienten met de ziekte van Parkinson

Aandoening

- Neurologische aandoeningen NEG
- Stemmingsstoornissen en -afwijkingen NEG

Synoniemen aandoening

ziekelijke onverschilligheid

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Maastricht

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Apathie, Depressie, Imaging, Ziekte van Parkinson

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

- Atrofische hersenprocessen in alle onderzoeksgroepen (zowel grijze stof atrofie alsook witte stof hyperintensiteiten), gemeten met Voxel Based Morphometry imaging.
- Prestatie op verschillende neuropsychiatrische en neuropsychologische tests.
- Correlatie tussen the hierboven genoemde punten.

Secundaire uitkomstmaten

Niet van toepassing.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Achtergrond: Apathie is een psychopathologisch syndroom dat gekarakteriseerd wordt door een gebrek aan interesse, wensen, emotie en motivatie. Het wordt gerapporteerd in patiënten met diverse neuropsychiatrische ziektebeelden, zoals bij de ziekte van Parkinson (PD) de ziekte van Alzheimer (AD) en depressie. De gerapporteerde prevalentie van apathie bij PD varieert van 16, 5% tot 42% (Isella, Melzi et al. 2002; Robert, Clairet et al. 2002). Apathie heeft een grote invloed op het alledaags functioneren van de patiënt, en kan een belangrijke oorzaak van stress zijn voor zowel de patiënt alsook de relatie van de patiënt met zijn/haar omgeving (Aarsland, Alves et al. 2005; Aarsland, Bronnick et al. 2006). Verder draagt apathie, met andere psychiatrische en non-motor symptomen significant bij aan de mate van invaliditeit van PD (Weintraub, Moberg et al. 2004). Alhoewel apathie vaak voorkomt wordt het niet vaak herkend (Rabinstein and Shulman 2000). Het is belangrijk meer kennis te

vergaren over de mogelijke oorzaken van apathie in PD, aangezien dit de weg kan openen naar een behandeling en de kwaliteit van leven van de patiënt en zijn/haar partner sterk kan verbeteren. Er bestaat op dit moment geen specifieke behandeling voor apathie. Kennis over de klinische en anatomische correlaten kan mogelijk resulteren in de ontwikkeling van behandelopties en dus de prognose verbeteren. Tot dusver is er slechts een beperkt aantal studies uitgevoerd die zich hebben gericht op de relatie van apathie met klinische (voornamelijk neuropsychologische) disfunctie. Nog minder studies hebben zich gericht op de neuro anatomische correlaten van apathie. Functionele neuro-imaging studies hebben aangetoond dat een hypo-perfusie van prefrontale cortexgebieden en de cingulate gyrus mogelijk een rol spelen in de pathofysiologie van apathie (Isella, Melzi et al. 2002; Pluck and Brown 2002). Het wordt echter verondersteld dat neuronale netwerken ipv. specifieke hersengebieden een belangrijke rol spelen in het onderhouden van complexe gedragskenmerken die bij apathie aangedaan kunnen zijn, zoals bijvoorbeeld initiatief, motivatie en interesse (Daffner, Mesulam et al. 2000). Tot op heden zijn er nauwelijks studies gedaan die de relatie tussen apathie en structurele veranderingen in de hersenen onderzocht hebben. Dit soort studies kunnen zeer bruikbare informatie opleveren over de relatie tussen apathie in PD en veranderingen in grijze en witte stof in de hersenen. Dit kan weer leiden tot nieuwe inzichten voor een verbeterde behandeling van apathie in PD.

Relevantie voor de gezondheidszorg: Een beter begrip van de etiologie van apathie is klinisch zeer relevant aangezien apathie een directe invloed heeft op het algeheel functioneren van de patiënt en zijn/haar omgeving. Apathie heeft een negatieve invloed op de prognose van PD en draagt significant bij aan de belasting van mantelzorgers. Apathie heeft een significant effect op de kwaliteit van leven. Het vergroten van inzicht in de klinische en neuro-anatomische correlaten van apathie zullen het begrip van dit syndroom verbeteren en openen mogelijk de weg naar de ontwikkeling van mogelijke behandelvormen. Dit verhoogt de kwaliteit van leven van de patiënt en zijn/haar omgeving.

Doel van het onderzoek

Primaire doel: Het primaire doel van deze studie is onderzoeken of apathie gerelateerd kan worden aan structurele veranderingen in de hersenen van patiënten (zowel atrofie van de grijze stof alsook veranderingen in de witte stof), of apathie in PD gerelateerd is aan bepaalde neuropsychologische stoornissen en of de bevindingen in PD patiënten vergelijkbaar zijn met de bevindingen in depressieve patiënten en AD patiënten. De volgende vragen zijn hierbij van belang:

1. In hoeverre bestaat er een differentiele relatie tussen apathie en hersengebieden (met name prefrontale gebieden)?
2. Bestaat er een relatie tussen zogenaamde *white matter hyper-intensities* en apathie?
3. Kan apathie gerelateerd worden aan bepaalde cognitieve klachten?

Onderzoeksopzet

De huidige studie is een cross-sectionele gecontroleerde studie waarin vier groepen deelnemers geïnccludeerd worden: 30 PD patiënten met apathie, 30 PD patiënten zonder apathie, 30 depressieve patiënten, en 30 gematchte controle personen. De interventie zal bestaan uit een imaging sessie en een neuropsychologisch en neuropsychiatrisch onderzoek.

Inschatting van belasting en risico

Deelnemers zullen totaal ongeveer 3,5 uur bezig zijn met het onderzoek. De studie is gericht op patiënten met PD met en zonder apathieklachten, depressieve patiënten en gezonde controlepersonen. Het is onwaarschijnlijk dat de scan of de neuropsychologische en neuropsychiatrische tests enige schade of nadelige effecten aan de deelnemers zullen berokkenen. Daarom wordt deelname aan de studie niet als risicovol gezien.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Maastricht

Postbus 616
6200 MD Maastricht
Nederland

Wetenschappelijk

Universiteit Maastricht

Postbus 616
6200 MD Maastricht
Nederland

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- Ziekte van Parkinson, gedefinieerd door de criteria van de United Kingdom Parkinson's Disease Brain Bank, met betrekking tot de inclusie van Parkinson patiënten.
- Apathie, gedefinieerd door een score van 4 of hoger op de apathie subschaal van het Neuro Psychiatrisch Interview, met betrekking tot de apathie groepen.
- Depressie, gedefinieerd door de DSM-IV criteria, met betrekking tot de depressieve patiënten.
- Informed consent.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- Andere neurologische ziekten dan Parkinson.
- Huidige psychiatrische ziekten (e.g. dementie).
- Gebruik van psychopharmacologische medicatie.
- Misbruik van alcohol en /of drugs.
- Cognitieve achteruitgang geoperationaliseerd door een score van <23 op de Mini Mental Status Examination (MMSE) (Folstein, Folstein et al. 1975).

Voxel Based Morphometry exclusion criteria:

- Pacemaker.
- Hartklep protheses.
- Metaal fragmenten in hersenen of omgelegen weefsel.
- Oor implantaten.
- Claustrophobie.
- Infusie pompen.
- Zwangerschap.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	17-09-2007
Aantal proefpersonen:	120
Type:	Werkelijke startdatum

In onderzoek gebruikte producten en hulpmiddelen

Registratie:	Geen registratie
--------------	------------------

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	14-03-2007
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC academisch ziekenhuis Maastricht/Universiteit Maastricht, METC azM/UM (Maastricht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL15863.068.07